

Byrådsavdeling for helse
Rådhuset
0037 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
24/5949 - 57

Saksbeh.:
Christine Melby, 456 15 168

Dato:
02.12.2025

Høring om kommunens fremtidig organisering i Oslo kommune - innspill fra Det sentrale eldreråd

Det sentrale eldreråd har behandlet byrådets rapport Fremtidig organisering av Oslo kommune med 7 trykte vedlegg i møte 02.12.2025. Det sentrale eldrerådet takker for mulighet til å komme med høringsinnspill til bydelsreformen.

Bakgrunn og innledning

Byrådet i Oslo startet våren 2024 et arbeid som viste at det kan være store fordeler med en ny organisering av kommunen. Bystyret vedtok våren 2025 disse målene for kommunens fremtidige organisering:

- Mer helhetlig, likeverdig og tilgjengelig tjenestetilbud.
- Gode og mer effektive tjenester.
- Styrket lokaldemokrati og økt mulighet for samfunnsutvikling i bydelene.

Rapporten *Fremtidig organisering av Oslo kommune* danner grunnlaget for byrådets forslag til fremtidig organisering av bydelene, endringen i oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt og forbedringstiltak innenfor seks utvalgte tjenesteområder.

Rapporten setter søkelys på fragmenterte innbyggerreiser, sårbare fagmiljøer og dobbeltarbeid. Det sentrale eldreråd er enige i behovet for endringer og tiltak for å sikre og forenkle innbyggerreiser og samarbeidet med ulike aktører. Rådet mener imidlertid at det er uheldig at det ikke er, eller vil bli, gjennomført konsekvensanalyser knyttet til endringer i organisering og oppgavefordeling.

Videre er rådet usikker på om målet om å styrke lokaldemokratiet nås med den foreslåtte oppgavefordeling ettersom den virker å være av mer administrativ karakter. Det sentrale eldreråd etterspør en konsekvensanalyse knyttet til omfordeling av tjenestene i bydelene som bydelsreformen skisserer. Det sentrale eldreråd ønsker at det blir dokumentert og synliggjort hvilken bakgrunn det er for disse endringene som foreslås i bydelsreformen.

Rådet gir følgende innspill til rapporten:

Bydelsgrenser og antall bydeler

Det sentrale eldrerådet er enige i Byrådets bekymring over at bydelene i dag har utviklet ulik

organisering av tjenestene, ulike tjenestetilbud og ulik kvalitet på tjenestene. Rådet kan imidlertid ikke se at en omorganisering og endring av tjenesteomfanget i seg selv vil medføre at bydelene på sikt opprettholder samme organisering, og utvikler tjenester på samme måte og til samme kvalitet. Så langt Eldrerådet kan se er dette ikke tilstrekkelig belyst i rapporten, på annen måte enn at det anbefales samordning av tjenestene i regi av bydelene, og ikke en sentral standardisering. Problemstillingen er vesentlig å løse, dersom man skal lykkes med å nå målene for bydelsreformen.

Det er i notatet forutsatt at de nye bydelsgrensene bør ivareta samarbeid med statlige samarbeidspartnere. For eldre med skrupelighet vil dette i særlig stor grad gjelde sykehusene og deres opptaksområder. Eldrerådet registrerer at ingen av de foreslåtte bydelsinndelingene ivaretar dette fullt ut.

Eldrerådet tar ikke stiling til antall bydeler generelt som er foreslått. Ved vurdering av sammenslåing av bydeler og bydelenes størrelser, mener elderrådet at det må vektlegges intern kommunikasjon i bydelen, i tillegg til kompleksiteten i tjenesteytingen. Det må også vurderes om man får områder med store sosioøkonomiske utfordringer og områder med stor andel eldre innbyggere. Bydelens størrelse kan i seg selv komplisere bydelens arbeid med å yte gode tjenester til befolkningen.

Bydelsutvalg og brukervedvirkningsråd i nye bydeler

Et av formålene er å styre lokaldemokratiet. Det sentrale elderråd gjennomførte i 2024 en spørreundersøkelse for bydelseldrerådene. Undersøkelsen viser at det er ulikheter mellom bydelene når det gjelder organisering av og vilkår for bydelseldrerådene, Rådet for personer med funksjonsnedsettelse og Ungdomsrådet har gjennomført tilsvarende undersøkelser som også viser ulikheter. Rådet mener at bydelsrådene har en viktig rolle for å sikre lokal medvirkning og det bør vurderes tiltak for å styrke bydelseldrerådene.

Det sentrale elderråd ønsker mer styrking av styring i bydelene. Rådet støtter frikjøp av bydelsutvalgsleder og -nestleder. Det bør vurderes en økning i antall medlemmer med vara i bydelsutvalgene for å sikre et godt nok innbyggerdemokrati. Denne økningen bør også gjelde bruker- og medvirkningsrådene i bydelene. I forbindelse med spørreundersøkelsen til bydelseldrerådene ble det gitt tilbakemeldinger om at det er ulikheter i sats for møtegodtgjørelser i bydelene. Møtegodtgjørelse bør være lik i alle de nye bydelene. Alle bruker- og medvirkningsrådene burde få skoleing i regi av bydelene selv tidlig i perioden, slik at de er sitt ansvar bevisst og har verktøyene for å utøve dette ansvaret på best mulig måte. Rådet mener dette er tiltak som burde gjøres, i og med det forventes et større ansvar og en økende kompleksitet i sakskartet i bydelsutvalgene med nye, og betydelig større bydeler enn i dag.

Oppgavefordeling knyttet til innbyggerreisen for eldre med skrupelighet

Det sentrale elderråd mener at Bydelsreformens vedlegg 4 *Helse og Omsorg, Notat innbyggerreisen for eldre med skrupelighet* gir en god gjennomgang av problemstillinger knyttet til denne målgruppen. Det vises til en stor økning i antall eldre med omsorgsbehov i årene som kommer. Notatet foreslår på bakgrunn av dette, en mer aktiv bruk av korttidsplassene. Bruken av helsehusene kan forbedres. I kapittel 5.1 vurderes ulike tilknytningsformer for KAD (Kommunalakuttdagenhet på Aker), FRA (Forsterket rehabilitering på Aker) og Helsehusene. Det sentrale elderrådet vil anbefale at man i videre arbeid legger alternativ 2 til grunn, hvor SYE (Sykehjemsetaten) drifter langtidsplass, avlastningsplass, KAD for eldre, FRA og Helsehus, og Helseetaten drifter KAD.

Et av formålene med reformen er likeverdige tjenester. Bydelenes tjenester er nå ulikt organisert. FRA har i sitt høringsinnspill blant annet spilt inn risiko for Fragmentering av sammensatt breddekompetanse hos de ansatte (personell med ulik spesialisert kompetanse). Redusert mulighet for fagutvikling, implementering av kunnskapsbasert praksis, og kunnskapsdeling rundt rehabiliteringsfeltet i Oslo kommune. Mindre effektive rehabiliteringstjenester for innbyggerne i Oslo kommune

Eldrerådet anser at tilsvarende utfordringer kan være en risiko også for KAD og helsehus. Rådet anbefaler at det tillegges høringssvarene fra fagmiljøene fra disse stor vekt.

Eldrerådet undrer seg over alternativ 1 i denne skissen, hvor helsehusene er foreslått lagt til bydelene. Da det i dette alternativet, om det ikke etableres like mange helsehus som antall bydeler, allikevel ikke vil bli en direkte styring av tjenesten. Det vurderes derfor av Eldrerådet å være bedre at en sentral spesialisert organisering av døgnplasser ivaretar dette, enn noen bydeler på vegne av seg selv og nabobydel. Dette krever dermed et tett samarbeid mellom bydelene og den sentrale enheten, og en større fleksibilitet i tjenestene enn i dag.

Seniorsentre

Rådet mener at seniorsentrene har en viktig rolle og at alle eldre innbyggere i Oslo burde ha et seniorsenter i sitt nærområde. Seniorsentrene kan styrke den ressursen eldre er som frivillige, og være en naturlig møteplass for eldre i bydelene. Disse sentrene bør ha konkrete oppgaver og bidra til å engasjere flere i meningsfylt frivillighetsarbeid. Seniorer er en ressurs som vil kunne utvikles gjennom en bevisst satsning i de nye bydelene.

Eldrerådet ønsker også at det blir utredet mulighet for å ha et fysisk informasjonspunkt for innbyggere i hver bydel. For å fange opp dem som ikke har den digitale kompetansen, eller som har spørsmål og trenger informasjon som ikke er lett tilgjengelig. Dette informasjonspunktet kan med fordel legges til seniorsenteret.

Endret oppgavefordeling

Det sentrale eldreråd kommenterer i det videre de deler av rapportens forslag om endret oppgavefordeling som er relevant for rådet:

Byrådet foreslår blant annet følgende oppgaver utredes for å overføre fra kommune sentralt til bydelene:

- Dagsentertilbudet som i dag ligger i SYE
- Korttidsopphold som øker muligheten for å kunne bo hjemme lengre, herunder helsehus, avlastningsplasser og kortere heldøgnsopphold som KAD og FRA sine tilbud for eldre med skrøpelighet SYE
- Forvaltning av avtalefysioterapeuthjemler til bydel
- Tannhelsetjenesten
- Ruter aldersvennlig transport

Dagsentertilbud og korttidsopphold

Når det gjelder dagsentertilbudet og korttidsopphold som i dag ligger i KAD, FRA og SYE, mener Eldrerådet at det må konsekvensutredes og at det må lyttes til fagmiljøene før dette blir flyttet ut til bydelene.

Ved en overføring har bydelene mulighet til å koordinere innsatsen for målrettede tjenester til sine innbyggere. Rådet imøteser ovennevnte utredninger og legger til grunn at dette skjer i tett dialog med bydelene og at rådet holdes orientert. Det sentrale eldrerådet anbefaler at dagsentrene har lenger åpningstid enn det som er vanlig i dag. Lengre åpningstid vil gi både bruker, partnere og pårørende mer frihet. Å ha lenger åpningstid blir bidra til at partnere og eller pårørende ikke blir unødig utslitt. Det er viktig at det legges opp til at eldre og partnere også kan leve livet sitt fullt ut. Her kan en velfungerende frivillighet bidra.

Forvaltning av avtalefysioterapeut

Rapporten etter rådets syn klarer når det gjelder forvaltning av avtalefysioterapeut. Rådet mener at det er en svakhet ved rapporten at det ikke kommer tydelig frem hvem som har ansvaret og hvilket problem

som skal løses. For å sikre en ensartet praksis i de ulike bydeler og i Helseetaten, forutsetter rådet at det brukes felles mal for driftsavtaler for fysioterapeuter.

Tannhelsetjenesten

Eldrerådet anser det ikke som hensiktsmessig å flytte ansvaret for tannhelsetjenesten over på bydelene. Dagens ordning innebærer at mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester, institusjonsbeboere mv. omfattes av tannhelsetjenesteloven. Ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten er lagt til fylkeskommunen og i Oslo har Helseetaten dette ansvaret. Byrådet foreslår å utrede muligheter for å overføre ansvaret for tannhelsetjenesten til bydelene slik at dette tilbudet kan ses i sammenheng med bydelens øvrige tilbud. Eldrerådet vurderer at dagens ordning med Helseetaten som ansvarlig etat fungerer godt, Tannhelsetjenesten gir tjenester til flere ulike grupper som kan ha relativt sjeldne tilstander og som krever spesialkompetanse. Imidlertid kan behandlingen av NOU 2024:18 *En universell tannhelsetjeneste* medføre endringer. Eventuelle endringer, herunder hvordan dette påvirke kompetanse og fagmiljøet bør ses i sammenheng med resultat av NOU 2024:18.

Ruter aldersvennlig transport

Rådet har i sin uttalelse til byrådets forslag til budsjett 2026 frarådet flytting av Ruter Aldersvennlig transport (RAT) til bydelene. Rådet vektlegger i den forbindelse at RAT er en del av kommunens transporttilbud og at det ikke er realistisk at bydelene kan drive oppgavene knyttet til aldersvennlig transport like effektivt som Ruter gjør i dag. Bydelene har heller ikke den nødvendige kompetansen eller et fagmiljø å støtte seg til for å drifte denne tjenesten. Rådet mener at en eventuell overføring til bydelene må utredes og konsekvensvurderes.

Oppgaver som foreslås overført til bydelene uten ytterligere utredning

Byrådet foreslår at følgende oppgave overføres fra kommunen sentralt til bydelene, men uten ytterligere utredning, innenfor helse og omsorg:

Drift av rådgivningskontor for syn og hørsel

Rapporten viser til innspill til endringer i organisering av ansvar for rådgivningskontoret for syn og hørsel. I følge rapporten skal denne overføringen ikke utredes. Det er heller ikke beskrevet i hvilken grad det er nødvendig eller ønskelig å gjøre endringer i gjeldende organisering. Det sentrale eldreråd minner om at Bydel St. Hanshaugen en periode var ansvarlig for rådgivningskontoret, for deretter å bli overført til Helseetaten da dette ble vurdert mer hensiktsmessig. Rådet mener at en overføring denne gangen bør skje på grunnlag av en grundig konsekvensutredning som belyser om tilbudet vil gi en kvalitativt bedre tjeneste for personer med syns- og hørselsnedsettelse, samt hvordan forslaget vil påvirke ansatte og deres fagmiljø, i tillegg til å si noe om finansieringen av tjenestetilbudet. En konsekvens av en eventuell overføring til bydelene, vil være at den sentrale finansiering faller bort. Videre vil en overføring til bydel kreve at samtlige bydeler må støtte opp om drift av kontoret. Kontorets faglige råd til årlige budsjettmidler som gis, må leveres til den enkelte bydels administrasjon og saksbehandles på vanlig måte før det treffes vedtak i saken ved at det legges fram for bydelsutvalget. Eldrerådet setter dermed spørsmålsteget ved om en overføring fører til gode og mer effektive tjenester som er hensikten med bydelsreformen.

Tilrettelagt transport

Det er foreslått å sentralisere ansvaret for saksbehandling og forvaltning av tilrettelagt transport for personer med forflytningsvansker (TT). Rådet mener det er grunn til å stille spørsmål ved forslag om sentralisering for saksbehandling av TT. Vi vil for det første understreke at TT ordningen er en del av samferdselsområdet, og ikke en sosial- eller velferdstjeneste. For det andre viser rapporten at en videreføring av TT-transport vil legge til rette for at bydelene kan tilby alternative og mer kostnadsbesparende transportordninger. Dersom saksbehandlingen av TT sentraliseres, er Rådet bekymret for at det vil være vanskelig for bydelene å tilby alternative transportordninger.

Avsluttende kommentarer

Det sentrale eldrerådet forutsetter at de nye bydelene blir godt nok rustet, både økonomisk, faglig og administrativt, til å ivareta tjenestene til innbyggerne sine i deres ny bydeler. Det legges opp til store endringer både i antall bydeler og oppgavefordeling mellom etater og bydeler. Eldrerådet foreslår at det gjennomføres en evaluering av endring i oppgavefordeling og at det gjøres kompenserende tiltak dersom endringen ikke har ønsket effekt.

Vennlig hilsen

Kari Hauge

Leder